

Datum: 10. december 2020

SPOROČILO ZA JAVNOST

TRGOVINE NISO VIR OKUŽB, VLADA RS NAJ SPROSTI NEUTEMELJENE IN NESORAZMERNE UKREPE TER TRGOVCEM SPET OMOGOČI POSLOVANJE

Trgovinska zbornica Slovenije (TZS) ponovno opozarja na neutemeljenost in nesorazmernost omejitvenih ukrepov, ki veljajo za trgovinsko panogo. Podatki NIJZ kažejo, da trgovina ni vir okužb in dejavnik, ki prispeva k širjenju okužb s COVID-19. Iz podatkov ankete NIJZ o potrjenih okužbah glede na najverjetnejšo lokacijo (med 16. 11. in 6. 12. 2020), ki ima numerus več kot 30 tisoč zajetih primerov, izhaja, da iz trgovine izvirata samo dobra dva odstotka okužb. To je bistveno manj od drugih virov, kot kažejo podatki NIJZ. TZS poudarja, da trgovci dosledno izvajajo ukrepe za preprečevanje okužb, celo več – ti ukrepi so med najbolj restriktivnimi v Evropi. Učinkovitost ukrepov potrjujejo tudi zadnji anketni podatki TZS, ki kažejo, da se je v drugi polovici novembra oziroma v začetku decembra delež okužb v trgovini z že tako nizkega še znižal, in je sedaj na ravni 1,42 %. Trgovci dodatno skrbijo za preprečevanje okužb tako, da trgovske police v največji možni meri polnijo izven obratovalnega časa prodajaln, da to ne predstavlja nobenega tveganja za potrošnike. TZS zato vse pristojne ponovno poziva, naj čimprej sprejmejo ustrezne – ciljane in učinkovite – ukrepe, ki bodo usmerjeni v zaježitev dejanskih žarišč. Edino na ta način bomo preprečili širjenje okužb. Hkrati pa naj se nemudoma sprostijo omejitveni ukrepi za trgovino, saj so ti, kot je razvidno iz zgoraj navedenih argumentov, neutemeljeni in nesorazmerni po različnih dejavnostih. Upad prometa v trgovini v tem letu je namreč že povzročil ogromno škodo trgovcem in zaposlenim v tej gospodarski dejavnosti, s sprostitvijo ukrepov pa lahko pristojni omogočijo, da trgovina vsaj nekoliko omili posledice te pogubne krize.

TZS posebej izpostavlja dosledno ravnanje trgovcev v skladu z ukrepi za preprečevanje okužb z novim koronavirusom. Zaščitni ukrepi v trgovini so med najbolj restriktivnimi v Evropi (npr. razdalja: 1 stranka/30 m² je največja v Evropi). Uradni podatki NIJZ o deležu potrjenih primerov okužb kažejo, da trgovina ni vir okužb. To potrjujejo tudi zadnji anketni

podatki TZS, saj je bilo v razdobju 19.11.2020 – 8.12.2020 zabeležen celo upad okužb v trgovini, in sicer z že tako nizkega 1,9 % na 1,42 %.

Že v pomladnem valu je trgovina dosledno izvajala zaščitne ukrepe in se je učinkovito prilagodila, saj se zaveda pomembnosti preprečevanja širjenja okužb, ki jih je v trgovini zelo malo. Trgovci poleg ustrezne kvadrature na potrošnika vstop v prodajalne omejujejo tudi z ustreznim številom razpoložljivih nakupovalnih vozičkov glede na kvadraturu, izvajajo razkuževanje košar in vozičkov, nadzorujejo obveznost nošenja mask in razkuževanje rok, stalno zračenje prostorov, blagajniki so zaščiteni tudi s pleksi stekli, plačila potekajo v glavnini z brezstičnimi karticami z namenom, da je čim manj gotovinskega plačevanja itd..

Trgovske police se v pretežni meri polnijo izven obratovalnega časa, kar ne predstavlja tveganja za potrošnike. Ogromno težavo v neživilski trgovini pa imamo s kopičenjem sezonskega blaga v skladiščih, saj dobavitelji oblačil, obutve, tehnike, gradbenega materiala nemoteno dobavljajo blago glede na sezonsko sklenjene pogodbe.

Na zbornici beležimo tudi precejšnje stiske potrošnikov, saj ne morejo priti do sezonskih izdelkov, ki jih nujno potrebujejo (računalniki, obutev, odeje, nogavice in volnene nogavice, kape, rokavice, rute, šali, sezonski izdelki za otroke, ki hitro rastejo ...). Zbornica jim nemalokrat pomaga pri razreševanju njihovih stisk preko trgovcev z možnostjo dostave na dom.

Neživilske trgovine so letos zaprte skupno že 120 dni. Škoda v trgovinski dejavnosti v letošnjem letu, ko je zaprte 80 % trgovine, znaša več kot 2 milijardi evrov prihodkov in 10.000 na novo prijavljenih oseb iz trgovinske dejavnosti na Zavodu RS za zaposlovanje.

Potrebno je sanirati vire okužb. Kot rečeno, zapiranje trgovinske dejavnosti ni podkrepljeno z oceno dejanskega epidemiološkega tveganja v posameznih dejavnostih. Tveganje za prenos okužb je v trgovini zato majhno, ob tem pa onemogočanje poslovanja povzroča nesorazmerno gospodarsko škodo, pogost propad mikro in malih podjetij in potiskanje zaprtih podjetij na rob preživetja, **izpostavlja predsednica TZS mag. Mariča Lah.**

IZJAVE TRGOVCEV

Simona Kozjek, predsednica uprave Nama Ljubljana

»Naše trgovine so v letošnjem letu zaprte že več kot 100 dni, kar nam povzroča ogromno gospodarsko škodo. Zaprtje se je zgodilo ravno v mesecih, ki so za trgovinsko tekstilno panogo najpomembnejši – tako v spomladanskem, še zlasti pa v jesenskem delu. V trgovinah nam ostajajo zaloge blaga, ki po zaključku sezone izgubijo večino svoje vrednosti, zato njihove prodaje ne moremo enostavno prenesti v kasnejše obdobje, pač pa za podjetje predstavljajo takojšnjo izgubo. Razumemo trud vlade in zdravstvene stroke glede omejevanja stikov in posledično širjenja okužb, vendar pa želimo poudariti, kar kažejo tudi že večkrat predstavljeni podatki, da trgovine ob upoštevanju vseh sprejetih ukrepov nedvomno niso predmet okužbe. V naši družbi smo poleg predpisanih ukrepov že spomladi sprejeli še dodatne preventivne ukrepe, saj je naš cilj zagotavljati tako varnost kupcev kot zaposlenih. To nam potrjuje tudi delež naših okuženih sodelavcev, ki je bil tako v spomladanskem kot v jesenskem valu nižji od 2%. Apeliramo na vlado, da trgovine čim prej odpre in tako vsaj delno zmanjša gospodarsko škodo, ki je z vsakim dnem večja, poleg tega pa zagotovi kritje doslej izgubljenih prihodkov, saj pomoč, ki je predvidena z dosedanjimi protikoronskimi paketi, absolutno ni primerna.«

Aleš Černe, direktor podjetja Hervis

V našem podjetju smo mnenja, da je potrebno trgovine nujno odpreti. Nalogo oskrbe prebivalstva imamo vsi trgovci, ne samo živilska trgovina. Trgovine so zaprte že od konca oktobra, v zimskem času pa ljudje potrebujejo zimsko obutev in oblačila. Spletna prodaja je v tem času v povečanem obsegu, vendar je treba opozoriti, da so nastala velika ozka grla pri distribuciji blaga do končnega kupca; sistem logistike je pred kolapsom. Poudariti je tudi potrebno, da niti v prvem valu epidemije, niti sedaj, trgovina ni bila vir okužb. Menim, da smo z ukrepi situacijo skozi celotno obdobje pandemije ustrezno obvladovali. Nenazadnje pa je treba izpostaviti tudi ekonomski vidik, saj podaljševanje obstoječih ukrepov pomeni zaprtje posameznih trgovin ali celotnih trgovskih sistemov ter posledično veliko odpuščanje zaposlenih, temu pa bi se vsi radi izognili.

Emil Koprivc, direktor podjetja Lesnina

Trgovine s pohištvom je potrebno takoj odpreti, saj zaradi relativno velikih površin in majhnega obiska predstavljajo minimalno tveganje za okužbe. S prepovedjo poslovanja, ki traja že enajsti teden v tem letu, se podjetjem in njihovim zaposlenim povzroča ogromna, nepotrebna gospodarska škoda.

Toni Pugelj, direktor SES-ovih nakupovalnih središč

»V vseh SESovih nakupovalnih središčih v Sloveniji (ALEJA Šiška, Citypark Ljubljana, Center Interspar Vič, Citycenter Celje in Europark Maribor) imamo že od začetka pandemije vpeljane visoke higienske standarde in protokol preprečevanja okužb. Kot je doslej pokazal čas, nakupovalna središča nikjer v Evropi niso žarišča okužb. Pozitivne izkušnje z odpiranjem trgovske dejavnosti ima denimo sosednja Avstrija, kjer so previdnostni ukrepi manj strogi kot pri nas. V tem smislu so nadaljnje omejitve v trgovini popolnoma nerazumljive. Zadnji »lock-down«, v katerem so nenujne trgovine zaprte že 6 tednov (da spomladanskega dela sploh ne omenjam) bo povzročil nenadomestljivo gospodarsko škodo - ocenjujem izpad prometa v višini več kot 2 mrd. EUR, neposredno so ogrožena delovna mesta, marsikateri trgovec bo s podaljšanjem omejitev propadel, nenazadnje slabi kupna moč v državi. Zaradi vsega omenjenega podpiramo pobudo ministra za gospodarstvo g. Počivalška, da je potrebno spremeniti strategijo sproščanja protikoronskih vladnih ukrepov. Verjamem, da lahko skladno s strogimi varnostnimi

kriteriji zdravstvene stroke, še naprej dosledno upoštevamo vsa pravila – tako trgovci kot naši obiskovalci (skrbno nadzorujemo število obiskovalcev v nakupovalnem središču, da ne prihaja do nenadzorovane gneče in strogo izvajamo vse previdnostne ukrepe).«

Andrej Ažbe, direktor družbe Intersport ISI, d.o.o.

»V več kot 20-letih obstoja smo večino naših naporov in sredstev vlagali v razvoj maloprodajne mreže in s tem povezanih storitev. Ne glede na to, da smo mrežo fizičnih prodajaln uspešno nadgradili s spletno trgovino, pa je za naše normalno poslovanje obratovanje fizičnih enot še vedno ključnega pomena. Zaradi zaprtja smo v prvem valu s pomočjo vseh zastavljenih internih ukrepov ter pridobljenega dodatnega financiranja banke in razumevanja dobaviteljev uspeli preživeti brez odpuščanja zaposlenih. S ponovnim zaprtjem so vsi napori vodstva družbe usmerjeni v ohranjanje nujnega likvidnostnega položaja družbe in zaščiti delovnih mest zaposlenih, pri čemer aktualni ukrepi niso zadovoljivi in ne omogočajo več izhoda brez posledic. Trenutne razmere bodo v veliki meri določale ne le letošnje rezultate, temveč tudi načrte družbe za prihodnost, zato si želimo in podpiramo iniciativo, da se v duhu sodelovanja vseh ključnih deležnikov poišče rešitev, ki bo omogočila takojšnje odprtje in varno obratovanje trgovin.«

Samo Kupljen, direktor družbe Bauhaus Slovenija

»V prvem lockdownu smo stvari imeli pod kontrolo, državi smo vrnili vsa pridobljena sredstva, ki smo jih prejeli s čakanjem na delo zaposlenih. Bili smo »na nuli« in bili smo zadovoljni, glede na situacijo. Drugo zaprtje nam je rezultat celega leta pokvarilo. Ker so trgovine zaprte, se srečujemo s tem, da ne moremo prodati produktov iz sezonskega programa, kar pomeni, da bomo primorani produkte zavreči, kar je velik problem. Res je, da je spletna prodaja poskočila, vendar to ne pomeni, da lahko samo spletna prodaja nadomesti prihodke fizičnih trgovin. Ljudje nas kličejo in si želijo odprtih trgovin. Naše stranke so na prvem mestu, zato si tudi mi želimo, da jim bomo lahko čimprej ponudili tisto, kar potrebujejo v fizičnih trgovinah. Kar si želi stranka, si želimo tudi mi.«

Boris Tušar, direktor podjetja Manufaktura

»Podjetje Manufaktura d.d. je s 60 zaposlenimi in 14 trgovinami zašlo v likvidnostne težave zaradi izvajanja epidemioloških ukrepov, kateri nam preprečujejo naše delo. Posledice bomo čutili še naslednja tri leta tako zaradi neprodanih zalog sezonskega blaga kot zaradi poslovne izgube, katera bo nastala iz tega naslova. Težko je razumeti, da so nas po 58 letih poslovanja v težave spravili nerazumljivi ukrepi, ki nam preprečujejo delati, ustvarjati promet, da lahko zaposlenim zagotovimo plače, dobaviteljem plačila, državi plačamo davke in prispevke. Razočaranje in jeza sta še toliko večji, saj smo dosledno upoštevali vse priporočene ukrepe, od razkuževanja, zračenja, karantene blaga in omejitve števila strank. Prepričani smo, da sami z upoštevanjem ukrepov nikakor ne povzročamo okužbe z virusom, še manj pa širjenja le tega, zato je za nas prepoved dela zelo krivična. Podjetje in zaposleni smo postali tako rekoč talci ukrepov te vlade.«

Blaž Pesjak, generalni direktor Merkurja

»V naših trgovskih centrih Merkurja po Sloveniji imamo vse pogoje tako za varno in zdravo delo naših zaposlenih v trgovini, kakor tudi za varno nakupovanje. To so veliki centri z gradbeno tehničnim materialom, izdelki za urejanje doma in vrta z veliko kvadratur, kjer se lahko v vsakem trenutku vzdržuje varnostna razdalja, prostori so visoki, prostorni, zračni... Tako po podatkih NIJZ kot tudi po naših internih podatkih tovrstne trgovine niso tvegani prostori za prenose okužbe, to so nenazadnje tudi pokazale številne raziskave. Ker

v Merkurju prodajamo izdelke in asortiman, ki si ga ljudje v tem trenutku najbolj želijo in ga najbolj potrebujejo za urejanje in prenove doma, pa tudi za družinsko pripravo na prihajajoče praznike, je prav, da se jim tovrstne nakupe tudi omogoči. Naš segment trgovcev je že dokazal, da znamo poskrbeti za varne nakupovalne razmere, zagotavljamo dovolj kvadrature, znamo omejevat in nadzorovati varne vstopne, striktno razkuževati. Prepričani smo, da naša dejavnost sodi med tiste, kjer se da omiliti ukrepe, ne da bi povečali nevarnost okužb, hkrati pa ljudem vračamo občutek normalnosti in optimizma, saj brez tega še tako strogi ali dodatni ali podaljšani ukrepi pri ljudeh ne bodo več delovali. In nenazadnje se po več tednih zaprtja že izkazuje, da tudi t.i. »nenujne« trgovine oskrbujemo prebivalce tudi za vsakodnevne potrebe in življenje. Naj k temu dodam, da je v večjem delu Evrope trgovinam našega tipa (gradbeno tehnične trgovine) dodeljen status »nujnih trgovin«, ki so v času »lockdown-ov« ostale odprte v celoti ali s prilagoditvami (med drugim tudi v Nemčiji), saj je bilo prepoznano, da oskrbujejo ljudi z nujnimi pripomočki za dom. Pričakujemo, da bo status »nujne trgovine« podeljen tudi pri nas za segment trgovin za dom in vrt, še posebej glede na visok % lastniških domovanj v Sloveniji, saj to pomeni, da mora večina prebivalcev v Sloveniji sama skrbeti za vzdrževanje lastnega doma.«

Uroš Mesojedec, direktor, Big Bang

»Velike in varne trgovine Big Bang so že skoraj tri mesece zaprte, kar ima nepopravljiv vpliv na poslovanje podjetja in posledično širšega družbenega okolja. Skrb za zdravje kupcev in naših zaposlenih je za nas vedno prva prioriteta, a po drugi strani smo v situaciji, ko so velike in varne tehnične trgovine zaprte, nekatere dejavnosti, ki svoje delo opravljajo v manjših in bolj rizičnih delovnih okoljih pa odprte. Veliko truda smo skupaj z zaposlenimi in kupci vložili v preventivno ukrepanje za omejitev širjenja okužb, vse ukrepe smo dosledno spoštovali, kar so potrdili tudi številni pregledi in nenazadnje dejstvo, da v trgovinah nismo zaznali okužb. To potrjuje tudi stroka in primeri prakse v drugih EU državah, kjer so tehnične trgovine odprte.

Skupaj moramo poskrbeti, da bodo negativne socialne in gospodarske posledice za nas in tudi prihodnje generacije čim bolj zmerne. Zato apeliramo na odgovorne, da ponovno preučijo stanje v trgovinah in nam takoj dovolijo ponovno odprtje naših varnih trgovin.«

- **Priporočila za preprečevanje širjenja okužb s COVID-19 v delovnih organizacijah v trgovini**

TRGOVINSKA ZBORNICA SLOVENIJE